

Bydgoszcz 07.01.2026 r.

Prof. dr hab. Małgorzata Grela

Dziedzina sztuki, dyscyplina artystyczna sztuki muzyczne

Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

mgr Junhan Liu

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, pismo z dnia 12 listopada 2025 roku, doręczone 7 grudnia 2025 r. Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U. 2023 r. poz. 742 z późn.zm.)

DOTYCZY:

- wszczęcia, na wniosek **Pani mgr Junhan Liu**, przewodu na stopień doktora sztuk w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne.

Do nadesłanego mi przez Przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie dr hab. Jarosława Wróblewskiego, prof. AMFC pisma informującego, iż w związku z decyzją tejże Rady, została powierzona mojej osobie funkcja recenzenta w przewodzie doktorskim Pani **mgr Junhan Liu** pt. *Ewolucja, charakterystyka i analiza muzyczna głównych postaci kobiecych w operach komicznych Donizettiego – na przykładzie ról sopranowych w operach „Rita”, „L’elisir d’amore” i „Don Pasquale”*, pod opieką merytoryczną prof. dr hab. Ewy Iżykowskiej-Lipińskiej.

Z pismem dołączone zostało dzieło artystyczne wraz z jego opisem.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ:

Praca doktorska mgr Junhan Liu pod tytułem *Ewolucja, charakterystyka i analiza muzyczna głównych postaci kobiecych w operach komicznych Donizettiego – na przykładzie ról sopranowych w operach „Rita”, „L’elisir d’amore” i „Don Pasquale”*, składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku CD oraz jego opisu.

Dzieło artystyczne stanowi:

rejestracja 3 arii i 3 duetów kompozycji Gaetano Donizettiego

1. *È lindo e civettin questo caro alberguccio* - aria Rity z jednoaktowej opery *La Rita*
2. *È dessa quale orror!*- duet Rity i Beppe z jednoaktowej opery *La Rita*
3. *Della crudele Isotta* - aria Adiny z I aktu opery *L’elisir d’amore*
4. *Prendi per me sei libero* - aria Adiny przechodząca w duet z Nemorino z II aktu opery *L’elisir d’amore*
5. *Quel guardo il cavaliere* - aria Noriny z I aktu opery *Don Pasquale*
6. *Pronta son, pur ch’io non manchi* - duet Noriny i Malatesty z I aktu opery *Don Pasquale*

Wraz z doktorantką wystąpił pianista Krzysztof Trzaskowski. Pierwsze dwa fragmenty zawarte w dziele artystycznym pochodzą z Opery *La Rita*. To jednoaktowa, krótka komiczna opera buffa, skomponowana przez Gaetano Donizettiego, znana również jako *Deux Hommes et une femme* (Dwóch mężczyzn i kobieta). Jest to lekka komedia o dwóch mężczyznach walczących o kobietę, która premierę miała już po śmierci kompozytora w 1860 roku w Paryżu. Bezpośrednio po uwerturze aria Rity otwiera operę. Bohaterka jest bardzo temperamentną właścicielką gospody. Jej ogromną żywiołowość i wielki apetyt na życie podkreślają częste zmiany metrum. Te cechy charakteru podkreśla też faktura akompaniamentu, składająca się z opadających czterdziestek szóstek na końcu każdej frazy. Dość szybkie tempo arii, na tle faktury staccato w partii fortepianu, ukazuje zniecierpliwienie bohaterki i nadzieję na poprawę relacji z mężem. Śpiewaczka dobrze kontroluje technikę prowadzenia płynnej linii melodycznej, zwracając szczególną uwagę na utrzymanie wysokiej pozycji głosu. Kompozytor stosuje szybkie wartości rytmiczne, które podkreślają radosną naturę bohaterki a doktorantka naturalnie je wykonuje. W partii fortepianu, akompaniament dobrze wpisuje się w lirycznie prowadzoną przez śpiewaczkę frazę. W duecie z Beppe, który następuje zaraz po zakończeniu arii Rity, artyści prowadzą

dialog muzyczny, który często występuje w formie recytatywów. Beppe, po zbitiu kielicha jest nerwowy i ma przyspieszony puls, co kompozytor podkreślił artykulacją tremolo w partii fortepianu. Mąż próbuje powiedzieć żonie o zbitym kielichu, ale ona czym dłużej go słucha, tym bardziej się złości. Te emocje podkreślają wielokrotne zmiany tempa. Kłótnia małżonków kontynuowana jest aż do końca sceny. Artyści bardzo naturalnie wykonują swoje partie wokalne, dzięki czemu ten pojedynek na wypowiedzane słowa brzmi naturalnie. Wokaliści dobrze wykonują różnicowania dynamiczne zapisane przez kompozytora. Wszelkie zbitki tekstowe wykonane sugestywnie przez sopranistkę, podbijają charakter tego recytatywnego fragmentu muzycznego, a jednocześnie łączą się z precyzyjną kontrolą oddechu i elastycznością aparatu mowy. Następnymi fragmentami w dziele są aria Adiny i duet Adiny z Nemorino z opery *L'elisir d'amore* G. Donizettiego. Adina, to kobieta pewna siebie. To ona prowadzi fabułę i dynamikę emocji od pierwszej do ostatniej sceny. Jako główna bohaterka inicjuje zwroty akcji a jej decyzje wywołują reakcje innych i prowadzą do emocjonalnego rozwiązania. Rola jest rozpoznawalnym symbolem *Napoju Miłosnego* i jej teatralnej świetności, dlatego też wiele sopranów pragnie wcielić się w tę postać. Aria *Della crudele Isotta* pojawia się w pierwszej scenie I aktu. W tej arii Adina opowiada wieśniakom historię o Tristanie i Izoldzie oraz o magicznym napoju miłosnym. Jest to kluczowy moment w pierwszym akcie opery, który wprowadza motyw eliksiru i stanowi tło dla rozwoju relacji między Adiną a zakochanym w niej Nemorino. W partii fortepianu znajdują się akordy wzmocnione basem w lewej ręce, co zdecydowanie wzbogaca harmonię i stanowi rytmiczną podstawę dla partii wokalne. Dzięki temu zabiegowi słychać integralność głosu z fortepianem. Poprzez liczne przebiegi koloraturowe, które kompozytor napisał dla Adiny, odnajdujemy żywiołową bohaterkę. Śpiewaczka dobrze wykonuje koloratury. Odpowiednim frazowaniem i niuansami dynamicznymi uzyskuje spójność i płynność muzyczną. Frazę prowadzi dobrą techniką legato, pozostając wierną znaczeniu słów. W arii *Prendi per me sei libero*, z II aktu opery, która przechodzi w brawurowy duet z Nemorino, kompozytor zastosował wolne tempo *adagio* i *largo*, aby podkreślić nastrój smutku Adiny. Ten smutek wynika z powodu zaciągnięcia się Nemorino do wojska. Aria łączy liryzm i wirtuozerię, stanowiąc test kunsztu wykonawczego. Śpiewaczka dobrze odczytała kierunek melodii, którą prowadzi prawidłową techniką legato, podkreślając delikatną dynamiką intymny charakter arii. Dobrze łączy śpiewną linię z koloraturową biegłością, co często jest dużym wyzwaniem dla sopranów. Ten fragment muzyczny jest przełomowy w relacjach między dwojgiem głównych bohaterów. Kapryśna Adina musi przyznać, że zakochała się w Nemorino. Tę przemianę ukazuje połączenie liryzmu

z koloraturą, którą wokalistka wykonuje sugestywnie. Precyzja w artykulacji dźwięków wykonywanych przez doktorantkę, podkreśla klarowność fraz oraz ich zwiewność i ekspresję emocjonalną głównej bohaterki. Następnymi fragmentami w dziele artystycznym są aria Noriny i duet z Malatestą. Norina to żywiołowa i dowcipna dziewczyna. Spryt i odpowiednia strategia pozwalają jej przechytrzyć Don Pasquale. Jej inteligencja i zadziorny charakter czynią ją kluczową postacią opery. Dlatego też rola Noriny inspirowe wykonawczynie tej partii. Aria *Quel guardo il cavaliere* ukazuje wirtuozeryę i psychologiczny nerw postaci. Norina śpiewa o swojej zmiennej naturze ciągłym rytmem triolowym podkreślając, że jest szalona, żywa, energiczna i skora do żartów. Dobrze zabrzmiały szesnastki w opadającej i rosnącej progresji wykonane przez wokalistkę. Klarownie wykonuje przednutki, z odpowiednim oparciem na nuty z kropką, dzięki czemu widz odbiera kokieterijny charakter Noriny. Dodatkowo sopranistka dobrze wykonuje wszelkie zbitki tekstowe wykonywane w szybkim tempie. Poprzez odpowiednią artykulację i agogikę ukazuje przebiegłość postaci. W duecie z Malatestą *Pronta son, pur ch'io nan manchi*, w którym bohaterka w pełnej krasie ukazuje swoje umiejętności aktorskie oraz determinację, która zawiera się w kombinacji rytmu synkopowanego punktowanego bardzo sprawnie wykonanego przez wokalistkę. Norina w sposób prześmiewczy wykonuje zadania powierzone jej przez doktora Malatestę, aby udawała nieśmiałą i niewinną dziewczynę. Jej sprytne decyzje uruchamiają główny spór, nadając historii tempo i kierunek. W partii akompaniamentu zastosowano *allegro* z rytmem w postaci szesnastek, co podkreśla humorystyczną atmosferę utworu. Ornamentacja, jak i śpiewna linia melodyczna kształtują charakter Noriny, który śpiewaczka stara się poprzez swoją interpretację podkreślić. Wokalistka ma wyrównany głos w skali, który dobrze brzmi zarówno w średnicy, jak i w górnych rejestrach. Wysoka *tessitura* partii wokalne oparta na dobrej technice oddechowej, wykonana jest przez solistkę swobodnie bez usztywnień. Sopranistka dobrze utrzymuje odpowiednią wysokość impostacji głosu. Liczne zróżnicowania dynamiczne ukazują niuanse znaczenia słów, które sopranistka wykonuje z dbałością. Artyści bardzo spójnie prowadzą żartobliwą i liryczną frazę ukazując mistrzostwo Donizettiego i wysokie wymagania jakie stawia swoim bohaterkom. Norina łączy urok ze sprytem a jej postać wzmacnia efekt komediowy i dramatyczny w operze. Artystka jasną barwą głosu, bez nadmiernej wibracji przekazuje właściwy charakter arii. Wyraźnie unika przesadnej ekspresji. Słysząc dobrą komunikację pomiędzy artystami, którzy poprzez dobrą współpracę muzyczną, zachowują ciągłość muzyki, utrzymując spójność w prowadzeniu frazy muzycznej. W lirycznych fragmentach arii, głos sopranistki brzmi jasno i płynnie, natomiast

w koloraturowych przebiegach muzycznych nabiera wyrazistości oddając odpowiednie emocje postaci.

W zaprezentowanych ariach dobrze komponują się, w warstwie brzmieniowej, głos solistki i gra pianisty. Artystka posiada głos sopranowy, który jest delikatny w brzmieniu oraz wyrównany w skali. Bardzo dobrze odnajduje się zarówno w zmianach dynamicznych, jak i agogicznych. Dzieło artystyczne, jakim są wybrane arie z oper Gaetano Donizettiego napisane zostały w wygodnej tessiturze dla sopranu lirycznego, co dla dobrze ukształtowanej w technice wokalne śpiewaczki, stwarza odpowiednie możliwości przekazu interesującej interpretacji. Wokalistka, która dobrze opanowała technikę prawidłowego *appoggio*, w wykonywanych przez siebie ariach, prezentuje elastyczne frazy. Artyści nastrojowo prowadzą dialog muzyczny. Partia wokalna i partia fortepianu wzajemnie przenikają się. Pianista Krzysztof Trzaskowski gra nie tylko dobrze technicznie, ale także precyzyjnie realizuje agogikę i dynamikę zapisaną przez kompozytora. Natomiast wokalistka, wykorzystuje dojrzałość muzyczną w swojej indywidualnej interpretacji tekstu i muzyki.

Do zarejestrowanego na płycie CD dzieła artystycznego doktorantka dołącza pracę pisemną, będącą w zamyśle teoretycznym jego opisem. Dzieło to stanowi rejestracja 3 arii i 3 duetów z oper Gaetano Donizettiego. Wraz z doktorantką wystąpił pianista Krzysztof Trzaskowski. Praca zbudowana jest poprawnie pod względem metodologicznym. Składa się ze wstępu, trzech logicznie następujących po sobie rozdziałów, podsumowania, bibliografii.

We wstępie autorka wskazuje, iż tematem tej dysertacji są role kobiece w operach komicznych G. Donizettiego na przykładzie Rity, Adiny oraz Noriny. Powodem wyboru tego tematu były osobiste zainteresowania Autorki, nabyte w procesie kształcenia wokálnego. Poprzez pracę nad tymi fragmentami muzycznymi z oper Donizettiego wokalistka pragnęła udoskonalić swoje umiejętności wokalne podnosząc swoje kompetencje zawodowe.

W rozdziale I, *Droga Donizettiego do opery komicznej*, doktorantka przeanalizowała karierę artystyczną kompozytora od studiów muzycznych w Bergamo, wpływu kultury neapolitańskiej na jego twórczość oraz przeprowadzkę do Paryża i twórczości francuskojęzycznej. Następnie dokonała krótkiego wprowadzenia do genezy i rozwoju opery komicznej, aby przejść już konkretnie do stylu opery komicznej Donizettiego. Zauważyła, że styl twórczości Donizettiego we wczesnym okresie stanowił kontynuację włoskiej estetyki Rossiniego i Belliniego, w późniejszym okresie na twórczość kompozytora

miała wpływ kultura Neapolu, aby ostatecznie po wszystkich twórczych doświadczeniach wypracował swój własny unikalny styl kompozycji.

Rozdział II, to opis *trzech bohaterów komedii romantycznej*. Autorka skupiła się na genezie powstania i porządku chronologicznego trzech wybranych oper: *L'elisir d'amore*, *La Rita*, *Don Pasquale*. Dokonała analizy związku między postaciami w fabule oraz przemian emocjonalnych bohaterów w każdym akcie dokonując klasyfikacji:

- Charakter i wizerunek Adiny – piękna, życzliwa gospodyni na farmie
- Charakter i wizerunek Rity – dumna i władcza właścicielka gospody
- Charakter i wizerunek Noriny – zaradna i zmienna młoda wdowa

Następnie dokonała analizy wybranych arii i duetów.

Rozdział III, *Proces kształtowania odbiorcy i wykonawcy w kontekście rozwoju opery jako gatunku* autorka omówiła jak na przestrzeni wieków sopranistki wcielały się w swoje role. Dokonała analizy wymowy i dykcji z perspektywy poezji. Pochyliła się nad problemem jak w przemyślany sposób kształcić głosy poprzez dobór odpowiedniego repertuaru

W podsumowaniu autorka podkreśliła, że omówiła z wielu perspektyw styl oper komicznych Donizettiego. Zauważyła, że kompozytor wykorzystywał muzykę do przedstawienia wewnętrznego świata bohaterów, a fabułę do wzbogacenia charakterystyki postaci ukazując humor, absurd i łzy płynące ze śmiechu. Melodię okraszał jasnymi i wyrazistymi liniami melodycznymi, bogactwem zmienności schematów rytmicznych i form, wpadającym w ucho poetyckim librettem, przestrzennym efektem chóru oraz elastycznymi technikami wokalnymi.

W bibliografii znalazła się literatura, artykuły, opracowania i netografia.

Praca została przygotowana w sposób poprawny pod względem formalnym. Autorka sprawnie posługuje się terminologią muzyczną i zachowuje konsekwencję w prowadzeniu myśli. Spis treści został przygotowany prawidłowo. Język narracji jest klarowny i zrozumiały, a styl wypowiedzi utrzymany na odpowiednim poziomie, choć miejscami można zauważyć drobne uchybienia stylistyczne i interpunkcyjne, które wpływają na jej staranność. Dostrzegalne są również pojedyncze błędy typograficzne. Przy arii i duecie z opery *La Rita* brakuje pierwszych słów, tych mało znanych fragmentów muzycznych, co burzy przejrzystość opisu dzieła. Pomimo tych uchybień, które mają charakter techniczny i redakcyjny, całościowa kompozycja formalna pracy jest zrozumiała, a wskazane błędy nie wpływają na zakłócenie

odbioru treści. Całość pracy jest dowodem wiedzy oraz doświadczenia doktorantki i jest wartościowym przedsięwzięciem naukowym. Praca jest wartościowa i posiada walor poznawczy i edukacyjny.

KONKLUZJA

Praca doktorska Pani mgr Junhan Liu stanowi ciekawe ujęcie tematu. Autorka, swoją analizą arii sopranowych i duetów z trzech oper Gaetano Donizettiego: *Rita*, *L'elisir d'amore*, *Don Pasquale*, pomogła spojrzeć szerzej na rozwiązanie pewnych problemów wykonawczych i interpretacyjnych w nich zawartych. Na przykładzie trzech postaci kobiecych przeanalizowała ich charakterystykę, relacje między nimi a innymi bohaterami występującymi w tych operach oraz cechy charakterystyczne oper Donizettiego. Zwróciła uwagę, że opery tego kompozytora charakteryzują się lekkością i elastyczną linią melodyczną, co ma duże znaczenie w opanowaniu prawidłowej techniki wokalne, pod względem dynamiki, tempa i stopnia skomplikowania technicznych przebiegów koloraturowych. Po dokonanej analizie i interpretacji tych postaci ukazała, że ich historia w operze jest nośnikiem głębszych wartości a spryt, który wykorzystują w swoich działaniach artystycznych ukazuje zarówno ich piękno, jak i ogromne znaczenie kobiecego świata w sztuce. Swoją autorską interpretacją tych arii, ukazała ich różnorodność w estetyce muzycznej. Dlatego też, praca ta wnosi znaczący wkład w rozwój zarówno dyscypliny artystycznej, jak i całej dziedziny sztuk muzycznych. W sposób wyczerpujący rozwiązuje przedstawioną problematykę.

Rozprawę doktorską Pani mgr Junhan Liu oceniam jako odpowiadającą wymaganiom rozprawy doktorskiej zgodnie z art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

Wnoszę o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

prof. dr hab. Małgorzata Grela